

таврації. Наприкінці денної сесії **М.Ф. Федосєєв** (Керч) у доповіді «Досвід музеєфікації античних пам'яток Греції» продемонстрував зразки консервації і реконструкції різних античних будівель у сучасній Греції.

На другий день учасники колоквиуму ознайомилися з результатами розкопок і консерваційних засобів у боспорських античних містах Пантікапей, Тірітака, Німфей, Мірмекій, Порфмій, а також ґрунтових розписних склепів некрополя Пантікапея на північному схилі гори Мітрідат. Цю своєрідну екскурсію безпосередньо на пам'ятках провели керівники українських і російських археологічних експедицій, які досліджують ці об'єкти: к. і. н. В.П. Толстіков, к. і. н. О.О. Зінько, к. і. н. В.М. Зінько, О.Ю. Соколова, О.М. Бутягін, к. і. н. М.Ю. Вахтіна. Підбиваючи підсумки колоквиуму, учасники високо оцінили заходи, направлені на збереження Пантікапея і його некрополя, Тірітаки, а також підтримали необхідність активізува-

ти участь Керченського історико-культурного заповідника в процесі музеєфікації і збереження боспорських городищ. На великому значенні розглянутих питань для науки і подальшого розвитку культури наголосила у своєму виступі голова Республіканського комітету з охорони культурної спадщини Ради міністрів АРК С.Б. Скорченко. С.Д. Крижицький докладно проаналізував роботу колоквиуму і зауважив, що конференція з цього питання в Україні проводиться вперше. Про непересічне значення для розвитку українсько-російських наукових зв'язків і практичної діяльності щодо збереження античної спадщини півдня України говорив В.П. Толстіков. На завершення було прийнято рішення про проведення колоквиумів зі збереження пам'яток античної археології у Центрі досліджень Фонду «Деметра» один раз на два роки, а за підсумками першого підготувати і видати спеціальну наукову збірку.

Одержано 18.10.2005

ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ

Питання авторських прав є надзвичайно актуальним у науковому світі, особливо в час розвитку інформаційних технологій, швидкості та доступності копіювання, тиражування, отримання та використання даних. Порушення авторських прав та права на інтелектуальну власність нині, на жаль, не є рідкісним. Та це не має означати, що такі випадки повинні замовчуватись, прикриватись заради репутації співробітника, закладу тощо. Бездіяльність у цьому випадку може розцінюватися як співучасть у злочині, мати прикрі наслідки. З іншого боку, постає питання, чи завжди обґрунтованими і справедливими є звинувачення в плагіаті, і чи завжди наукові відносини є відділеними від особистісних.

В одному із попередніх номерів ми публікували лист-звернення колективу науковців із обуренням та засудженням дій автора статті журналу. Гадаємо, читачам буде цікаво дізнатися точку зору на неприємну ситуацію та відповідь на серйозний закид самого звинуваченого.

**Директору Інституту археології
НАН України академіку НАН України
П.П. Толочку**

Шановний Петре Петровичу!

Звертаюсь до Вас як до головного редактора наукового журналу «Археологія» та мудрого керівника Інституту археології НАН України. У журналі «Археологія». — 2005. — №3. було надруковано листа співробітників Буковинського центру археологічних досліджень при Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича, у якому йшлося про порушення мною їхніх прав

на інтелектуальну власність у статті «Топографія та типологія відкритих поселень XII—XIV ст. Пруто-Дніс-тровського межиріччя», опублікованій у журналі «Археологія». — 2004. — № 2. — С. 48—67. Змушений констатувати, що факти, викладені в листі, не відповідають дійсності; окремі дані сфальсифіковано або підтасовано під стару відому концепцію «групи товаришів».

Зокрема, у листі зазначено, що я був залучений до підготовки тому «Пам'яток археології, історії й культури. Чернівецька область» із 1993 р. і разом зі студентами займався лише графічним зменшенням планів і передрукком анотованих списків.

Проте, згідно з довідкою, виданою головою робочої групи обласної редколегії з підготовки тому «Зводу пам'яток археології, історії й культури. Чернівецька область» п. Рачуком М.С., я був зарахований до складу робочої групи по пам'ятках археології в межах програми з підготовки матеріалів до зводу пам'ятників історії та культури народів СРСР у Чернівецькій області у квітні 1989 р., протокол № 1, додаток № 3 (довідка, як і інші нижченаведені документи, перебувають у Польовому комітеті Інституту археології НАН України). Отже, маємо певну розбіжність у роках (5 років) залучення мене до виконання даної роботи.

Крім того, є роз'яснення випускника історичного факультету ЧНУ Макаровського Д., у якому зазначено, що ще у 1991 р. він зустрічав мене разом із доц. Пивоваровим С.В. у смт Кельменці і супроводжував під час проведення археологічних розвідок по селах району. Чомусь у публікації доц. Пивоваров С.В. про це замовчує, а стверджує протилежне.

Далі у листі автори заявляють, що за нез'ясованих обставин із фондів Центру зникли плани та копії анотованих списків, які стосуються середньовічних пам'яток регіону й пізніше опубліковані мною як власний доробок. Такі загадкові зникнення матеріалів з Центру і звинувачення мене у цьому не перші. Кілька років тому Б.П. Томенчук звернувся до Центру з проханням зробити відгук на його кандидатську дисертацію. Пивоваров С.В. зробив (без відома автора) її ксерокопію (це можуть підтвердити тодішні співробітники археологічної лабораторії). Пізніше копія тексту пропала і звинуватили у цьому мене, хоча згодом з'ясувалося, що вона була у іншого співробітника Центру - Мисько Ю.В. Тепер історія повторилася.

Щодо того, чікими матеріалами я користувався під час написання зазначеної статті, хочу повідомити наступне. У 1997—1998 рр. студент п'ятого курсу Гайдичук Я.І. писав дипломну роботу на тему «Відкриті поселення XI—XIII ст. на території Північної Буковини», про що свідчить тематика дипломних робіт, завірена завідувачем кафедри Балухом В.О. (тематика додається). Під час збирання матеріалів Гайдичук Я.І., згідно з офіційним клопотанням кафедри та за дозволом голови Чернівецької обласної редакційної колегії Зводу пам'яток історії та культури, зробив ксерокопії планів і анотованих списків, які зберігалися у них. Після захисту дипломної роботи ці копії він передав мені, про що йдеться у його нотаріально завіреному роз'ясненні (копія додається).

Починаючи з 2000 р. я проводжу археологічні розвідки на відкритих поселеннях області. З 2003 р. ці роботи ведуться згідно з плановою

темою відділу давньоруської та середньовічної археології ввіреного Вам Інституту. Вищезгадані плани я використовував для встановлення змін, які могли відбутися на поселеннях за 15 років з часу їх останнього огляду. Тому там, де не було змін, плани за низкою параметрів могли збігатися, зокрема й надруковані у журналі. Утім по кожній пам'ятці я можу надати власні графічні плани, фотоматеріали, відзняті під час дослідження, археологічні матеріали (кераміка, предмети побуту, прикраси), виявлені при обстеженні пам'яток. На сьогодні наявні матеріали обробляються, на їх основі вийде монографічне дослідження, після чого їх передадуть на збереження до фондів обласного краєзнавчого музею. Вина моя у тому, що у вищезазначеній публікації, коли власні плани і плани попередніх авторів співпадали, я не послався на перших їх авторів, адже ще у 1993 р. у зв'язку з переходом завідувача відділу археології Чернівецького краєзнавчого музею В.М. Войнаровського до Інституту українознавства НАН України у м. Львів та старшого наукового співробітника вищезазначеного відділу І.А. Піддубного до відділу новітньої історії Чернівецького краєзнавчого музею ними було надано дозвіл археологам Чернівецького державного університету ім. Ю. Федьковича на використання результатів досліджень із посиланням на них. Про це я мав розмову з В.М. Войнаровським та І.А. Піддубним, побачився перед ними, про що є відповідні листи від вищезазначених авторів (копії додаються). Аналогічні розмови відбулися з доц. Л.П. Михайлиною та доц. С.В. Пивоваровим (це можуть підтвердити завідувач кафедри Чернівецького педінституту доц. Коваленко В.П. та декан історичного факультету ЧНУ проф. Добжанський О.В.). Як видно з подальших подій, останні мої вибачення не прийняли.

Автори листа також стверджують, що доц. Л.П. Михайлина та доц. С.В. Пивоваров проводили інструментальну зйомку відкритих поселень за допомогою кіпрегеля. У зв'язку з цим виникає логічне питання: яким чином тоді, наприклад, поселення в с. Вітрянка в ур. Горб займає площу 14 га (350 Ч 400 м), якщо сам мис, на якому воно розташоване, в перетині не має більше 100 м, або поселення Романківці в ур. Карликів займає площу 32 га (1600 Ч 200 м), насправді ж відстань становить близько 800 м. Невже кіпрегель такий неточний? Таких прикладів «інструментальної зйомки» можна навести достатньо. Державні гроші використано, а роботу зроблено неякісно і нефахово.

У чому ж основна причина такого звернення співробітників Центру. Це не є спроба захисту прав інтелектуальної власності. Якщо б це дійсно було так, то цей лист мав би з'явитися

відразу ж після виходу у світ статті, а не через півтора роки, коли я завершував написання докторської дисертації.

Справа в тому, що доц. С.В. Пивоваров постійно займався античним періодом, а саме: взаєминами племен черняхівської культури з античним світом. Йому пропонували розширити свої дослідження і з новими результатами вийти на захист докторської дисертації. Це може підтвердити член. кор. НАН України С.Д. Крижицький. Але Сергій Володимирович з невідомих причин, не маючи дотичного матеріалу, затвердив в Інституті археології НАН України тему докторської дисертації з давньоруського періоду, при чому слово в слово за тією темою, над якою я працюю 12 років. Таким чином, я змушений був змінити тему власного дослідження. Це, зокрема, може підтвердити член. кор. НАН України О.П. Моця.

Зрештою, доц. С.В. Пивоваров, знову-таки несподівано, вступає до докторантури кафедри історії України історичного факультету Чернівецького національного університету. І коли стало відомо про те, що я готую до видання монографію і можу вийти на захист, з'являється цей лист.

Вважаю, що колективу Центру настав час займатися конкретною справою охорони культурної спадщини Буковини, а не задоволенням амбітних претензій його директора доц. С.В. Пивоварова. У зв'язку з цим прошу Вас належно оцінити дії колективу Буковинського центру археологічних досліджень, співзасновником якого є також Інститут археології НАН України.

*З повагою, кандидат історичних наук, доцент
Возний І.П.*

Одержано 14.02.2005